

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบัญชีต้นทุนการทำสวนลำไย ของเกษตรกรอาชีพทำสวนลำไย ตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ทบทวน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การดูแลลำไยเพื่อให้ผลผลิตในรอบปี
 - 1.1 การสร้างทรงต้นและการตัดแต่งกิ่งลำไย
 - 1.2 การควบคุมการออกดอกของลำไย
 - 1.3 การให้น้ำลำไย
 - 1.4 การให้ปุ๋ยลำไย
 - 1.5 โรคและแมลงศัตรูของลำไย
 - 1.6 การปฏิบัติการดูแลรักษาลำไยในรอบปี
 - 1.7 การตลาดลำไย
2. การบัญชีต้นทุน
 - 2.1 ความหมาย และการจำแนกบัญชีต้นทุน
 - 2.2 ความหมายของต้นทุนและค่าใช้จ่าย
 - 2.3 วัตถุประสงค์ของการทำบัญชีต้นทุน
 - 2.4 องค์ประกอบของต้นทุนการผลิต
 - 2.5 ค่าเสื่อมราคา
3. แนวคิดทฤษฎีความพึงพอใจ
4. สภาพพื้นที่วิจัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

การดูแลลำไยเพื่อให้ผลผลิตในรอบปี

การสร้างทรงต้นและการตัดแต่งกิ่งลำไย

มนูญ บุญพุทธรักษา (2532) ได้กล่าวถึง การสร้างทรงต้นและการตัดแต่งกิ่ง

1. เพื่อควบคุมขนาดและทรงต้นลำไย ให้มีขนาดตามความต้องการ สะดวกต่อการใช้สารป้องกันและกำจัด โรคแมลงศัตรูพืช โดยสามารถให้สารผ่าน อุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพต่ำ มีขนาดเล็ก มีราคาถูกและปลอดภัยต่อผู้ใช้ การเก็บเกี่ยวผลผลิตง่าย มีกิ่งหักและสูญเสียส่วนของกิ่งและใบน้อยกว่าการเจริญและพัฒนาการของยอดใหม่เป็นไปตามปกติ มีผลทำให้มีการออกดอกติดผลที่ดีและสม่ำเสมอ

2. กำจัดกิ่งที่ไม่ต้องการหรือให้ประโยชน์ สามารถช่วยเพิ่มและปรับปรุงคุณภาพของผลผลิต โดยควรมีการตัดแต่งกิ่งประมาณ 15 – 20 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนั้นยังช่วยให้ต้นลำไยมีอายุยืนยาวและให้ผลผลิตสม่ำเสมอ เพราะการตัดแต่งกิ่งที่ไม่ต้องการและเก็บเกี่ยวเฉพาะช่อผลหรือติดใบ 1 – 2 ใบ เนื่องจากตาที่ 2 – 3 เจริญไปเป็นกิ่งที่ให้ช่อดอกในฤดูกาลต่อไป อีกทั้งช่วยลดปริมาณและค่าใช้จ่ายด้านธาตุอาหารและสารต่าง ๆ เนื่องจากตัดกิ่งและส่วนของต้นที่ไม่ต้องการและไม่มีประโยชน์ออกจนหมดแล้ว

พาวิน มะโนชัย (2543) ได้กล่าวถึง การควบคุมทรงต้นและการตัดแต่งกิ่งลำไย ไว้ว่าต้นลำไยที่พบโดยทั่วไป จะปลูกจากต้นกล้าที่ตอนจากกิ่งแขนง สังเกตได้จากลำต้นที่โคนร่วมกันของกิ่งใหญ่ 2 – 3 กิ่ง มีทรงพุ่มกว้าง มีกิ่งมาก มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีทรงพุ่มสวยงามในระยะ 3 – 5 ปีแรก มีกิ่งข้างเกือบจะขนานไปกับพื้นดิน มีโอกาสหักง่ายต้องใช้ไม้ใหญ่ ๆ ค้ำ หรือต้องตัดออก การตัดกิ่งด้านล่างออกจะช่วยลดโรคและแมลงขึ้นสู่ต้นลำไย โดยเฉพาะกับกิ่งที่โน้มลงไปสัมผัสกับส่วนของต้นวัชพืช เช่น ไรลำไย (*Aceria* sp.) ถ้าเป็นกิ่งใหญ่ควรตัด 3 ครั้ง และการตัดทุกกิ่งควรมีรอยตัดชิดกับกิ่งหลัก เพราะแผลจะเจริญมาเชื่อมกันจนไม่เห็นรอยตัด แต่ถ้าตัดโดยทิ้งโคนกิ่งไว้ ต่อมาส่วนที่เหลือจะแห้งตาย ผุและลูกกลมเข้าไปจนถึงเนื้อไม้ของกิ่งหลักหรือลำต้น อาจเป็นที่อยู่อาศัยของโรคและแมลงศัตรูพืชต่อไป อีกทั้งการตัดกิ่งในทรงพุ่ม เช่น กิ่งหัก กิ่งแห้ง กิ่งที่ถูกโรคแมลงเข้าทำลาย กิ่งที่ตั้งตรงหรือชี้ลงล่าง กิ่งที่ชี้เข้าในทรงพุ่มหรือกิ่งที่ปลายกิ่งไม่ได้รับแสงแดด ถ้าเป็นกิ่งใหญ่ควรตัด 3 ครั้ง เพื่อป้องกันกิ่งหักเป็นแผลกว้าง โดยการตัดแต่งกิ่งต้องเปิดกลางทรงพุ่ม จนแสงแดดสามารถส่องผ่านลงถึง โคนต้น มีการตัดยอดลำไยเพื่อควบคุมความสูง มีการตัดยอดหรือกิ่งลำไยที่ประมาณกันจนไม่สามารถออกดอกติดผลได้ อีกทั้งมีการทำสาวลำไย

ที่ทำการตัดกิ่งที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 4 – 6 นิ้วและตัดให้ต่ำที่สุด แล้วทาด้วยสีทาบ้านที่ใช้สำหรับทาภายนอกหรือสีน้ำมันหรือสีใช้อุดรอยรั่วของหลังคาบ้าน โดยควรปล่อยให้หน่อ

หรือกิ่งแตกออกมาใหม่มีอายุไม่น้อยกว่า 1 ปี จึงทำการ จัดออกบ้างให้เหลือต่อละ 3 – 4 กิ่งกระจายรอบตอหรือในปีแรกอาจจะตัดเพียง ครึ่งต้นก็ได้ เพื่อเหลือกิ่งไว้เลี้ยงตอที่ตัดยอดออกแล้วและกลับมาตัดอีกครึ่งในปีที่ 2 สำหรับกิ่งที่เหลือ หน่อหรือกิ่งใหม่นี้จะให้ผลผลิตเมื่อมีอายุได้ 2 – 3 ปี ขึ้นอยู่กับพันธุ์ลำไยที่ใช้ทำสาว

การควบคุมการออกดอกของลำไย

พาวิน มะโนชัย (2543) ได้กล่าวถึง การออกดอกเป็นขั้นตอนเริ่มแรกของการสืบพันธุ์ของพืชหรือดำรงพันธุ์สืบลูกสืบหลานต่อไป ส่วนใหญ่จะเป็นไปตามการรับสัญญาณจากธรรมชาติถึงการเปลี่ยนแปลงฤดูกาล และปรับตัวให้เป็นที่ไปตามการเปลี่ยนแปลงนั้น จุดประสงค์เพื่อให้เมล็ดที่จะงอกเป็นต้นกล้าสามารถเจริญเติบโตได้ในสภาพที่เหมาะสม มีน้ำอุดมสมบูรณ์ ทำให้เจริญเติบโตเป็นต้นใหม่ที่แข็งแรงได้ต่อไป โดยความหนาวเย็น อุณหภูมิที่ลดต่ำลงในฤดูหนาวเป็นสัญญาณทำให้ต้นลำไยทราบว่าเป็นอีก 6 – 7 เดือน ต่อจากนี้จะเป็นช่วงฤดูฝนที่จะมีน้ำ ความชื้น อุณหภูมิและสภาพอื่น ๆ ที่เหมาะสมที่จะทำให้เมล็ดงอกและต้นกล้าเจริญเติบโตต่อไปได้ ดังนั้นในช่วงที่มีความหนาวเย็นนี้ จะเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในการออกดอก เพื่อเริ่มต้นกระบวนการสืบพันธุ์ของลำไย ต่อมาเมื่อมีการปลูกลำไยเป็นการค้า การออกดอกติดผลสม่ำเสมอทุกปีเป็นความต้องการของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยเพื่อให้ได้รายได้จากผลผลิต แต่ด้วยสภาพภูมิอากาศที่ไม่แน่นอนทำให้บางปีมีความหนาวเย็นไม่เพียงพอที่จะกระตุ้นให้ลำไยออกดอกจึงทำให้เกษตรกรขาดรายได้จากผลผลิตลำไยในปีนั้น ๆ ไป ปัจจุบันพบว่าสารเคมีโพแทสเซียมคลอเรตสามารถกระตุ้นให้ลำไยออกดอกได้

ซึ่งสอดคล้องกับที่ วรางคณา จักรสาร (2550) ได้กล่าวถึง การให้สาร โพแทสเซียมคลอเรตเพื่อบังคับการออกดอกในลำไยโดย วิธีการราดให้ทางดินอัตรา 25 50 75 และ 100 กรัมต่อต้น และวิธีพ่นให้ทางใบอัตรา 500 และ 1,000 มิลลิกรัมต่อลิตร กับต้นที่ปลูกแบบระบบชิด พบว่าต้นที่ได้รับวิธีการราดให้ทางดินอัตรา 50 กรัมต่อต้น ให้ผลผลิตต่อต้นมากกว่าต้นที่ได้รับกรรมวิธีราดให้ทางดินความเข้มข้นอื่น ส่วนกรรมวิธีพ่นให้ทางใบในอัตรา 1,000 มิลลิกรัมต่อลิตร ให้ผลผลิตต่อต้นมากกว่าต้นที่ได้รับการพ่นให้ทางใบอัตรา 500 มิลลิกรัมต่อลิตร ขณะที่ไม่พบความแตกต่างทางสถิติของจำนวนช่อดอก จำนวนช่อผล คุณภาพผล และขนาดผลระหว่างกรรมวิธีที่ศึกษาในต้นที่ได้รับสารความเข้มข้นต่าง ๆ จากการวิเคราะห์ปริมาณคาร์โบไฮเดรตที่ไม่ใช่โครงสร้าง ปริมาณน้ำตาล และน้ำตาลรีดิวซิงของยอด และใบในช่วงก่อนการออกดอก ทั้งในต้นที่ได้รับการจัดทรงต้นแบบต่าง ๆ และต้นที่ได้รับการให้โพแทสเซียมคลอเรตความเข้มข้นในแต่ละระดับ มีการเปลี่ยนแปลงไปในทำนองเดียวกัน โดยมีค่าสูงขึ้นตั้งแต่สัปดาห์แรกจนถึงสัปดาห์ที่ 3 หลังจากการให้สาร จากนั้นลดลงในสัปดาห์ที่ 4 ในระยะที่มีการแทงช่อดอก ส่วนการวิเคราะห์ปริมาณ

คาร์โบไฮเดรตที่ไม่ใช่โครงสร้าง ปริมาณน้ำตาล และน้ำตาลรีดิวซิงของกิ่ง ในช่วงก่อนการออกดอก มีการลดลงต่ำสุดในสัปดาห์ที่ 5 หลังจากให้สาร จากนั้นเพิ่มขึ้นในสัปดาห์ที่ 6

วินัย วิริยะอลงกรณ์, วรินทร์ สุทนต์, พาวิณ มะโนชัย, นกมล จรัสสัมฤทธิ์ และเสกสันต์ อุษสหทานนท์ (2542) ได้กล่าวถึง การให้สาร โดยวิธีการฉีดเข้าลำต้นและการฉีดพ่นทางใบ โดยวิธีการฉีดเข้าลำต้นเป็นวิธีการที่สามารถกระตุ้นให้ลำไยออกดอกบนกิ่งใดกิ่งหนึ่งเท่านั้น โดยที่กิ่งอื่นไม่ออกดอก เหมาะสำหรับสวนที่มีต้นลำไยไม่มากนักและใช้สารในปริมาณน้อยมาก ไม่ต้องการให้มีสารโพแทสเซียมคลอไรด์ตกค้างในดิน เป็นวิธีการที่ต้องมีอุปกรณ์ คือหลอดฉีดยาพลาสติก สว่าน วิธีการนี้ทำได้โดยเลือกกิ่งลำไยที่มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 10 – 15 เซนติเมตร ใช้สว่านเจาะเข้าไปในกิ่งลึกประมาณ 3 – 4 เซนติเมตรจากนั้น นำหลอดพลาสติกดักลงไปในรูให้แน่นละลายสารโพแทสเซียมคลอไรด์ในน้ำ จากนั้นใช้หลอดฉีดยาขนาด 60 ซีซี ดูดสารละลายและดูดอากาศเข้าไปอีกประมาณ 10 ซีซี เพื่อใช้เป็นตัวดันให้สารละลายเข้าไปในกิ่ง แล้วฉีดเข้าไปในกิ่งผ่านทางหลอดพลาสติก จากนั้นใช้แท่งเหล็กหรือจะป้อนเป็นสลักบริเวณรูของก้านฉีดและกระบอกฉีดที่ได้เจาะไว้แล้ว สารละลายจะถูกดูดเข้าไปในกิ่ง หลังจากนั้นให้น้ำกับต้นลำไยเพื่อให้เกิดการลำเลียงสารละลายไปที่ยอดเพื่อกระตุ้นการออกดอก ปริมาณของสารโพแทสเซียมคลอไรด์ที่ใช้กับพันธุ์สีชมพูพบว่าใช้สาร 0.25 กรัมต่อเส้นผ่านศูนย์กลางของกิ่งหนึ่งเซนติเมตร ทำให้ออกดอกได้ถึง 80 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้วิธีนี้อาจทำได้โดยการฉีดพ่นทางใบ โดยมีข้อแนะนำเบื้องต้น คือใช้อัตรา 100 – 200 กรัมต่อน้ำ 100 ลิตร แต่วิธีการฉีดพ่นทางใบมีข้อจำกัดค่อนข้างมาก แม้ว่าจะมีข้อดีในแง่สารตกค้างในดินน้อยก็ตาม ข้อจำกัดดังกล่าว คือ การฉีดพ่นทางใบทำให้เกิดการฟุ้งกระจายของสารโพแทสเซียมคลอไรด์ในอากาศมาก ซึ่งจะทำให้เกษตรกรที่ฉีดพ่นทางใบได้รับสารนี้ง่ายและมากกว่าวิธีอื่น อันจะทำให้เกิดพิษกับผู้ที่ได้รับสารนี้ได้ดังกล่าวมาแล้ว นอกจากนี้การฉีดพ่นทางใบอาจทำให้เกิดพิษกับใบลำไยได้ โดยทำให้ใบร่วงได้มาก

การให้น้ำลำไย

สมสวย ปัญญาสิทธิ์ (2541) กล่าวถึง การให้น้ำแก่สวนผลไม้ต่าง ๆ รวมทั้งลำไย ที่ชาวสวนทำกันอยู่แบ่งออกได้กว้าง ๆ 3 วิธี คือ วิธีให้น้ำทางผิวดิน วิธีให้น้ำโดยสปริงเกอร์ และวิธีให้น้ำโดยน้ำหยด ไม่ว่าจะเป็นวิธีให้น้ำโดยวิธีใดก็ตาม ต่างมีเป้าหมายเหมือนกันคือ ต้องการให้น้ำซึมลงเปียกดินในทรงพุ่มถึงความลึกประมาณ 40 เซนติเมตร ขึ้นไป เพราะรากลำไยส่วนใหญ่แพร่กระจายอยู่ในดินที่ความลึกระดับนี้ ซึ่งการให้น้ำจะแตกต่างกันในแต่ละช่วงของอายุต้นลำไย ดังนี้

1. การให้น้ำแก่ลำไยช่วงต้นเล็กในระยะ 1 – 2 ปีแรก การให้น้ำแก่ต้นลำไยปลูกใหม่ในระยะ 2 ปีแรกเกษตรกรจะให้โดยวิธีใดก็ได้ตามความเหมาะสมของพื้นที่แหล่งน้ำและทุนทรัพย์ที่

จะลงทุน ตั้งแต่การหาน้ำรด ใช้ปั๊มน้ำและท่อยางหรือจะวางระบบสปริงเกอร์เล็กหรือน้ำหยด ถ้าจะวางระบบสปริงเกอร์หรือน้ำหยดก็ต้องควรพิจารณาวางระบบเพื่ออนาคตที่ต้นลำไยจะโตขึ้นด้วย โดยทั่วไปแล้วปริมาณน้ำที่ควรรดให้แก่ต้นไม้ที่ปลูกในปีแรกและปีที่ 2 ประมาณ 20 ลิตรและ 60 ลิตร ต่อระยะ 4 – 5 วัน (รดให้ดินเปียกน้ำกว้าง 0.5 และ 1.0 เมตร)

2. การให้น้ำแก่ลำไยอายุ 3 ปีขึ้นไป ประกอบด้วย วิธีการให้น้ำทางผิวดิน การให้น้ำโดยท่อและสายยาง การให้น้ำโดยสปริงเกอร์และสปริงเกอร์เล็ก และการให้น้ำโดยวิธีน้ำหยด

2.1 วิธีการให้น้ำทางผิวดิน กรณีที่สวนอยู่ที่ลุ่ม มีน้ำเหมืองผ่านสวน การให้น้ำโดยทางผิวดิน เป็นการให้น้ำที่ให้ครั้งหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนมาก เพื่อให้ดินที่ความลึกอย่างน้อย 50 เซนติเมตร อุ่มน้ำไว้ให้มากที่สุด ให้พืชค่อย ๆ ใช้ได้หลายวัน ปริมาณที่ต้องให้น้ำครั้งหนึ่ง ๆ จึงขึ้นอยู่กับขนาดทรงพุ่มและน้ำที่พืชใช้ประโยชน์ได้ของดินลึก 50 เซนติเมตร น้ำที่พืชใช้ประโยชน์ของดินแตกต่างกันไปตามความหยาบละเอียดของดิน โดยทั่วไปแล้วปริมาณน้ำเป็นความลึกของน้ำที่พืชใช้ประโยชน์ได้ที่ดินเนื้อต่าง ๆ อุ่มน้ำไว้ให้พืชใช้ในความลึก 50 เซนติเมตร ต่อการให้น้ำหนึ่งครั้ง โดยการให้น้ำทางผิวดินที่ง่ายที่สุดคือ การให้น้ำเข้าท่วมขังในพื้นที่ทั้งสวน ให้ได้น้ำลึกเท่ากับ ความสูงที่ต้องการของดินเนื้อต่าง ๆ ตามตาราง 3 การที่จะทำเช่นนี้ได้พื้นที่สวนต้องราบเรียบเสมอกันทั้งสวน ถ้าสวนไม่ราบเรียบเสมอกันทั้งสวน ให้ทำคันดินรอบทรงพุ่มของต้นลำไยแต่ละต้น แล้วให้น้ำเข้าขังในคันให้ได้สูงตามต้องการของดินเนื้อต่าง ๆ ถ้าน้ำในเหมืองอยู่ต่ำกว่าสวน เกษตรกรก็ต้องสูบน้ำ กรณีเช่นนี้ยังมีความจำเป็นต้องทำคันดินรอบทรงพุ่มเพราะจะทำให้ประหยัดน้ำมากกว่าสูบน้ำใส่ทั้งสวน ซึ่งเมื่อให้น้ำครั้งหนึ่ง โดยวิธีทางผิวดิน ดินในความลึก 30 เซนติเมตร จะอุ่มน้ำไว้ให้พืชค่อย ๆ ใช้ได้หลายวัน จึงต้องให้น้ำครั้งใหม่ จะต้องให้น้ำครั้งใหม่ภายในกี่วันนั้นขึ้นอยู่กับฤดูกาลและเนื้อดินที่อุ่มน้ำไว้ได้มากน้อยไม่เท่ากัน ในฤดูร้อนที่กลางวันยาวและอากาศร้อน พืชย่อมดูดกินน้ำจากดินและคายน้ำมากกว่าในฤดูหนาวที่กลางวันสั้นและอากาศเย็น

2.2 การให้น้ำโดยท่อและสายยาง สำหรับสวนในที่ดอนต้องใช้ระบบน้ำบาดาลและให้น้ำโดยท่อและสายยางถ้าดินเป็นดินร่วนหรือเหนียวที่ซึมน้ำได้ช้า ก็อาจทำเช่นเดียวกับที่ลุ่มคือ ทำคันดินรอบทรงพุ่มแล้วอมน้ำขังในคันดินสูงตามตารางที่ 3 ถ้าเป็นดินที่น้ำซึมได้เร็ว (อาจจะเป็นดินทรายร่วนปนทรายหรือดินเหนียวสีแดง) การให้น้ำทางสายยางลงในคันน้ำให้ได้น้ำสูง 4 – 6 เซนติเมตร จะทำให้ต้องใช้น้ำมากเกินต้องการไปมากและน้ำส่วนใหญ่จะสูญเสียโดยการซึมลึก ในกรณีเช่นนี้เกษตรกรควรจะจับเวลาและดวงคว่ำระบบท่อและสายยางของตนนั้นให้น้ำได้น้ำทีละกิโลลิตร จากนั้นจึงคำนวณเวลาต้องให้น้ำคันละกี่นาที จึงจะได้น้ำเป็นจำนวนลิตรตามตารางที่ 5 การประหยัดน้ำเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสวนเช่นนี้เพราะต้นทุนค่าสูบน้ำจะแพงกว่าสวนในที่ลุ่มและน้ำมีจำกัด เพื่อให้น้ำที่กระจายซึมลงในดินในทรงพุ่มอย่างสม่ำเสมอ เกษตรกรควรปรับดินในทรงพุ่ม

ให้ราบเรียบ รอบการให้น้ำในกรณีของการให้โดยท่อและสายยางนี้เหมือนกับการให้น้ำโดยไขน้ำเข้าข้างในสวนหรือในทรงพุ่ม คือ ให้ถี่ – ห่างกันเพียงใจขึ้นอยู่กับฤดูกาลและเนื้อดิน

2.3 การให้น้ำโดยสปริงเกอร์และสปริงเกอร์เล็ก สปริงเกอร์ ให้น้ำได้ชั่วโมงละ 400 – 1,000 ลิตร เป็นพื้นที่กว้าง 4 – 6 เมตร เมื่อใช้ความดันของน้ำเหมาะสม คือความดันที่ทำให้ น้ำกระจายได้กว้างที่สุด โดยที่น้ำไม่แตกเป็นละออง ความดันน้ำ 8 – 12 เมตร ปัจจุบันมีหัวสปริงเกอร์เล็กและพ่นน้ำ (หัวเจ็ท) ที่สามารถจ่ายน้ำอัตราต่าง ๆ กัน ตั้งแต่ 50 ถึง 200 ลิตรต่อชั่วโมง ในพื้นที่กว้าง 1 – 3 เมตร เกษตรกรสามารถเลือกซื้อหัวสปริงเกอร์เล็กและหัวพ่นน้ำ (หัวเจ็ท) มาใช้ หรือให้ผู้ขายออกแบบและติดตั้งให้เหมาะกับสวนได้ ในการให้น้ำแต่ละครั้งเกษตรกรต้องรู้ว่าเมื่อติดตั้งแล้วโดยเฉลี่ยหัวสปริงเกอร์หรือหัวเจ็ทแต่ละหัวให้น้ำได้พื้นที่กี่ลิตร จากนั้นจึงคำนวณ เวลาที่ต้องให้น้ำแต่ละครั้ง โดยการเลือกหัวสปริงเกอร์ยังต้องคำนึงถึงอัตราการซึมเข้าของดินอีกด้วย โดยต้องเลือกสปริงเกอร์ที่ให้น้ำด้วยอัตราที่ไม่เร็วกว่าที่น้ำจะซึมเข้าในดินได้ ไม่เช่นนั้นจะมีน้ำไหลล้นออกนอกทรงพุ่มเป็นการสูญเสียน้ำ เนื่องจากการให้น้ำโดยสปริงเกอร์และหัวพ่นน้ำสามารถทำได้สะดวก เกษตรกรสามารถให้น้ำเป็นราย 3 วัน 5 วัน หรือราย 7 วันได้โดยง่ายนั่นเอง

2.4 การให้น้ำโดยวิธีน้ำหยด เช่นเดียวกับการให้น้ำทางผิวดินและการให้โดยสปริงเกอร์ การให้น้ำโดยวิธีน้ำหยดก็มีเป้าหมายเพื่อให้ดินในทรงพุ่มเปียกชื้นประมาณ 50 เซนติเมตร การให้น้ำโดยวิธีน้ำหยดสามารถควบคุมให้น้ำเปียกเฉพาะที่ที่ต้องการได้ดีกว่าและมักให้น้ำหยดตลอดเวลาแต่เกษตรกรก็สามารถดัดแปลงวิธีการให้เป็นการหยดเป็นระยะทุกวันหรือ 2 วันก็ได้ ขึ้นอยู่กับอัตราการหยดของน้ำ หัวน้ำหยดมีหลายแบบ มีอัตราการหยดตั้งแต่ 4 ลิตรถึง 10 ลิตรต่อชั่วโมง ขึ้นอยู่กับแรงดันของน้ำในท่อ และชนิดของหัวน้ำหยด การจะวางหัวน้ำหยดก็หัวต่อดัน ขึ้นอยู่กับอัตราการให้น้ำของหัวน้ำหยด และความต้องการน้ำรายวันของทรงพุ่มลำไย

3. การตรวจสอบผลการให้น้ำ เพื่อให้แน่ใจว่าการให้น้ำได้ผลตามเป้าหมายคือดินเปียกชื้นประมาณ 40 เซนติเมตรหรือไม่ จึงควรมีการตรวจสอบว่าดินเปียกชื้นตามต้องการหรือไม่ โดยเจาะหลุมดู สำหรับการให้น้ำแบบผิวดินและสปริงเกอร์ การเจาะหลุมดูความชื้นดินต้องทำเมื่อหลังจากให้น้ำครั้งหนึ่ง ๆ เสร็จแล้ว 24 ชั่วโมงสำหรับดินร่วนและ 72 ชั่วโมงสำหรับดินเหนียว สำหรับการให้น้ำแบบหยดสามารถเจาะดูได้ตลอดเวลาหลังจากเริ่มให้น้ำไปได้ 72 ชั่วโมง ถ้าพบว่าดินเปียกไม่ถึง 30 เซนติเมตร ก็ต้องให้น้ำเพิ่ม ถ้าพบว่ามีน้ำขังและในดินล่างก็ต้องลดการให้น้ำ

การให้ปุ๋ยลำไย

พาวิน มะโนชัย (2543) การให้ปุ๋ยในช่วงที่ให้ผลผลิตแล้วแบ่งใส่ปุ๋ยเป็น 4 ครั้งต่อปี โดยมีเป้าหมายของแต่ละครั้งต่างกัน คือครั้งแรกใส่หลังเก็บผลผลิตและตัดแต่งกิ่ง มีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นการแตกใบใหม่และสะสมอาหาร ในใบ ครั้งที่ 2 ใส่เมื่อเห็นช่อดอกยาว 5 เซนติเมตร เพื่อเร่ง

และส่งเสริมการขยายตัวของช่อดอก ครั้งที่ 3 ใส่เมื่อเห็นลำไยติดผลแล้วเพื่อเร่งการเติบโตของผล และครั้งที่ 4 เป็นระยะสร้างเนื้อใส่เมื่อผลใกล้แก่ เมล็ดเปลี่ยนสีจากขาวเป็นน้ำตาล

โรคและแมลงศัตรูของลำไย

จรรยา วิสิทธิ์พานิช (2542) การปลูกลำไยในพื้นที่ขนาดใหญ่ติดต่อกันเป็นเวลาหลายปี และในขณะนี้มี การขยายพื้นที่ปลูกออกไปในภาคต่าง ๆ ของประเทศ มีปัญหาโรคพืชเกิดขึ้นหลาย ชนิด โรคพืชบางชนิดอาจมีความสำคัญ และสร้างความสูญเสียในสวนลำไยได้มากในพื้นที่หนึ่ง แต่ อาจไม่มีความสำคัญมากนักในอีกพื้นที่หนึ่ง นอกจากนี้ลักษณะภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่เป็นปัจจัยหนึ่งในการแพร่ระบาดของโรคพืช เช่น โรคพุ่มแจ้หรือพุ่มไม้กวาด, โรคใบจุดดำของ ลำไย (แอนแทรคโนส), โรคยอดไหม้ใบไหม้ของลำไย, โรคกิ่งปม, โรคใบจุดสาหร่าย, โรคราดำ ของลำไย, โรคหลังการเก็บเกี่ยวของผลลำไย, โรคหงอยของลำไย, ใบและกิ่งมีไลเคนส์เกาะ, โรคใบ ไหม้ และโรครากเน่า

ชาญณรงค์ ดวงสะอาด (2535) ลำไยเป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่ได้ถูกนำเข้ามาประเทศไทย เป็นเวลานานับร้อยปีมาแล้ว จึงทำให้มีแมลงหลายชนิดเข้ามาทำลายส่วนต่าง ๆ ของลำไย โดยแมลงที่ ทำลายลำไย มีจำนวนมากกว่า 30 ชนิด อย่างไรก็ตามในจำนวนดังกล่าว แมลงที่พบว่าทำลายลำไย จะมีไม่ถึง 10 ชนิด ที่จัดว่าเป็นแมลง ศัตรูที่สำคัญทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดความเสียหายให้กับลำไย แมลงที่มีความสำคัญและพบเป็นประจำ หนอนคืบกินใบ, หนอนเจาะขั้วผล, ฝี่เสื้อมวนหวาน, มวน ลำไย และหนอนกินใต้ผิวเปลือก

การปฏิบัติการดูแลรักษาลำไยในรอบปี

พาวิน มะโนชัย (2543) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติการดูแลรักษาลำไยในรอบปี โดยแบ่งเป็น ระยะ ดังนี้

1. ระยะบำรุงต้นให้สมบูรณ์

1.1 การตัดแต่งกิ่ง หลักการเก็บเกี่ยวผลหมดแล้ว ให้ตัดแต่งกิ่งที่อยู่ภายในทรงพุ่ม กิ่ง นึกหักต่าง ๆ โดยปกติลำไยหลักการเก็บเกี่ยวแล้ว แทะบจะไม่้องตัดแต่งกิ่งเหมือนกับพืชหรือไม้ผล ทั่ว ๆ ไป เพราะเวลาเก็บเกี่ยวชาวสวนจะหักกิ่งไปค่อนข้างมาก แต่งการตัดแต่งกิ่งออกบ้างจะช่วย ให้การแตกยอดใหม่ได้ดีกว่าไม่ได้ตัดแต่ง

1.2 การใส่ปุ๋ย ควรให้ปุ๋ยทางดิน สูตร 46-0-0 และ 15-15-15 อัตรา 1-2 กิโลกรัม ต่อต้น ผสมกับปุ๋ยคอก อัตรา 3-5 ปืบต่อต้น

1.3 การให้น้ำ ให้สม่ำเสมอ อย่าให้ดินแห้ง

1.4 การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช และควรผสมปุ๋ย ทางใบ พร้อมกับฉีดพ่นสารเคมีเพื่อกระตุ้นการแตกใบอ่อนอีกทางหนึ่ง

2. ระยะแตกใบอ่อนและการเจริญเติบโตทางกิ่งใบ

2.1 การให้น้ำ ให้น้ำตามปกติ ถ้าฝนทิ้งช่วงควรรักษาความชื้นอย่างสม่ำเสมอ

2.2 การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ในช่วงลำใบแตกใบอ่อนแต่ละครั้ง มักจะมีแมลงพวกไรแดง เพลี้ยไฟ หนอนต่าง ๆ แมลงค่อมทอง โรคใบจุดสนิม ฯลฯ มาทำลาย ควรฉีดพ่นสารเคมีพวกคูดซิมผสมกับพวกถูกตัวตาย สีเคมีป้องกันกำจัดโรค ประมาณ 2 – 3 ครั้ง แต่ละครั้งห่างกันประมาณ 10 – 14 วัน

2.3 การกำจัดวัชพืช คูแฉะอย่าให้วัชพืชขึ้นรก เพราะจะเป็นแหล่งสะสมโรคและแมลงได้ ระยะใบเพสลาดถึงใบแก่

2.4 การให้น้ำ ยังมีการให้น้ำตามปกติ ยกเว้น ในช่วงที่มีฝนตก

2.5 การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ควรมีการฉีดพ่นสารเคมีบ้าง ถ้าพบการระบาดของโรคและแมลง ประมาณ 1 – 2 ครั้ง โดยเฉพาะในช่วงที่มีอากาศร้อนจะมีพวกไรแดงระบาด ควรใช้สารเคมีกำจัดไร ประมาณ 1 – 2 ครั้ง สลับกับสารเคมีพวกไพริทรอย (ไซเปอร์เมทีน)

2.6 การกำจัดวัชพืช ช่วงนี้พยายามรักษาความสะอาดสวนให้เตียน กวาดใบออกให้หมด

2.7 ช่วงใบแก่เหมาะแก่การราดสารโพแทสเซียมคลอไรด์ ควรรดการให้น้ำประมาณ 1 สัปดาห์ แล้วกวาดใบลำใบหรือหญ้าออกนอกบริเวณพุ่มให้หมด แล้วราดสารตามอัตราที่แนะนำข้างต้น หลักจากนั้นรดน้ำให้ชื้นอย่างสม่ำเสมอ

3. ระยะแทงช่อดอกถึงดอกบาน

3.1 การใส่ปุ๋ย ในช่วงนี้ลำใบต้องการปุ๋ยไนโตรเจนมากควรพิจารณาให้ปุ๋ยสูตร 25 – 7 – 7 อัตรา 0.5 -1 กิโลกรัมต่อต้น และให้ปุ๋ยทางใบที่มีธาตุอาหารเสริมและธาตุอาหารรองร่วมไปกับการฉีดพ่น สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงด้วย

3.2 การให้น้ำ ให้น้ำตามปกติ

3.3 การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ในช่วงนี้จะมีหนอนคืบ เพลี้ยไฟ แมลงค่อมทอง เพลี้ยหอย เพลี้ยแป้งเข้าทำลายช่อดอก ควรฉีดพ่นสารเคมี ทุก ๆ 10 -14 วัน (ถ้าพบว่ามีกระบาดของแมลงมาก) แต่ถ้าไม่มีโรคแมลงและ แมลงเข้าทำบายก็ไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมีฉีดพ่น ส่วนในช่วงดอกบาน 50 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป ควรหยุดการฉีดพ่นสารเคมีทุกชนิด

3.4 เมื่อแทงช่อดอกพร้อมกันหมดแล้ว ควรรักษาความชื้นในดิน โดยการคลุมโคนต้นลำใบโดยการคลาดหญ้าแห้ง ใบลำใบ หรือฟางข้าวมาคลุมบริเวณใต้ทรงพุ่มลำใบ แล้วรดน้ำจะช่วยรักษาความชื้นได้ดี แต่ไม่ควรออกใบหญ้าสด ฟางข้าวสด และปุ๋ยคอกใหม่คลุมดินพร้อม ๆ กัน เพราะจะทำให้เกิดความร้อน ระบบรากลำใบเสียหายได้

4. ระยะติดผลขนาดเล็ก

4.1 การให้ปุ๋ย การให้ปุ๋ยในระยะนี้ยังจำเป็นต้องให้ปุ๋ยที่มีไนโตรเจนสูง และเพิ่มธาตุแคลเซียมลงไป เช่น ปุ๋ย 15 – 0 – 0 ร่วมกับสูตร 15 – 15 – 15 อัตรา 0.5 -1 กิโลกรัม แบ่งใส่ 2 ครั้ง ห่างกัน 15 วัน ควรให้ปุ๋ยทางใบที่มีธาตุอาหารเสริม พร้อมกับการฉีดพ่นสารเคมีประมาณ 2 ครั้ง

4.2 การให้น้ำ ให้น้ำตามปกติ อย่างสม่ำเสมอ ถ้าขาดน้ำในระยะนี้ผลจะร่วงได้

4.3 การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ในระยะนี้จะมีแมลงหลายชนิดเข้าทำลายผลลำไย เช่น เพลี้ยแป้ง เพลี้ยหอย เพลี้ยไฟ หนอนคืบ หรือ แมลงค่อมทอง มวนลำไย เข้าทำลาย ทำให้ผลร่วง หล่นเสียหายได้ ฉะนั้นควรฉีดพ่นสารเคมีพวก ไซเปอร์เมทริน คาร์โบซัลเฟน เอ็นโดซันเฟน คลอไพริฟอสซ์ ส่วนโรคที่จะเข้าทำลายในช่วงนี้คือ โรคราค่า ซึ่งจะมากับเพลี้ยหอย ถ้าป้องกันเพลี้ยหอยได้โรคนี้อาจไม่ค่อยมีการระบาด

4.4 การกำจัดวัชพืช ปฏิบัติตามปกติโดยค้ายหญ้าออกให้เตียน อย่าปล่อยให้วัชพืชขึ้นรกมากเพราะจะแย่งแย่งปุ๋ยลำไยได้

4.5 การค้ำกิ่ง ควรเริ่มได้ตั้งแต่ในระยะนี้และทยอยค้ำไปเรื่อย ๆ จนเสร็จ

5. ระยะสร้างเนื้อถึงผลแก่

5.1 การใส่ปุ๋ย การใส่ปุ๋ยครั้งนี้จะเน้นหนักธาตุโพแทสเซียมมากที่สุด เช่น 0 – 0 – 50, 0 – 0 – 60, 12 – 12 -17, 13 – 13 – 21 อัตรา 0.5 – 1 กิโลกรัมต่อต้น โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง คือ ครั้งแรกใส่เมื่อเริ่มสร้างเนื้อ ครั้งที่สองใส่ห่างจากครั้งแรกประมาณ 20 – 25 วัน

5.2 การให้น้ำ ปกติในช่วงนี้มักจะตรงกับฤดูผล ถ้ามีฝนตกหนักควรระบายน้ำออกหรือเว้นระยะห่างของการให้น้ำออกไป แต่ถ้าช่วงผลใกล้แก่ ควรงดการให้น้ำ เพื่อให้ผลลำไยคุณภาพ ในกรณีที่เกิดน้ำขังนอกฤดูผลโดยใช้สารโพแทสเซียมคลอเรต ถ้าไม่ตรงกับฤดูฝนควรมีการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอและจะหยุดให้น้ำเมื่อผลเริ่มแก่

5.3 การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ในช่วงนี้ลำไยที่ติดผลในฤดูหรือนอกฤดูจะมีโรคและแมลงทำลายหลายชนิด คือ หนอนเจาะขี้ผลลำไย ผีเสื้อมวนหวาน ควรฉีดพ่นสารเคมีชนิดดูดซึม เช่น คลอไพริฟอสซ์ คาร์โบซัลเฟน เป็นต้น ในกรณีลำไยที่ผลแก่ นอกฤดูประมาณเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน หรือ ตุลาคม – ธันวาคม มักจะมีค้างคาวมาทำลาย ควรหาทางป้องกันโดยใช้ตาข่ายกันเป็นช่วง ๆ ในสวนแล้วทำลาย ส่วนโรคที่เข้าทำลาย ปัจจุบันพบว่าโรคที่สำคัญคือโรคผลแตก – ผลเน่า ซึ่งเกิดจากเชื้อรา *Phytophthora sp.* เมื่อเป็นแล้วผลจะแตกร่วงหล่นลงสู่พื้น ทำให้เชื้อเพาะฟักในดินได้ การป้องกัน คือใช้สีเคมีพวกเมทาแลคซิล 25 เปอร์เซ็นต์ ฉีดพ่นลำต้นประมาณ 2 – 3 ครั้งห่างกัน 7 – 10 วัน

การตลาดลำไย

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2539) ได้กล่าวถึงลำไยว่า เป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย เพราะผลผลิตลำไยเป็นที่นิยมของผู้บริโภคทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งนอกจากปริมาณผลผลิตจะเพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในประเทศแล้ว ยังสามารถส่งออกจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศทำรายได้เข้าประเทศปีละหลายร้อยล้านบาท และมีแนวโน้มว่าปริมาณและมูลค่าการส่งออกยังคงเพิ่มขึ้นทุกปี โดยลักษณะการซื้อขายลำไยระหว่างเกษตรกรกับพ่อค้าโดยส่วนใหญ่แล้ว พ่อค้ามักจะเป็นผู้กำหนดราคาในการซื้อขาย ซึ่งรูปแบบการขายของเกษตรกรจะมี 3 รูปแบบ คือ

1. การขายแบบเหมาสวน เป็นลักษณะการขายแบบเหมาสวนก่อนที่ผลผลิตจะออกสู่ตลาด หรือเป็นการซื้อขายล่วงหน้าซึ่งเรียกว่า “ตกเขียว” ซึ่งอาจจะขายเหมาเป็นบางส่วน หรือขายเหมาทั้งหมดก็ได้ โดยพ่อค้าจะเข้าไปติดต่อกลางราคาซื้อขายกับเกษตรกรเจ้าของสวนที่ต้องการจะเหมา เมื่อตกลงราคาซื้อขายกันได้แล้ว พ่อค้าจะจ่ายเงินมัดจำไว้ ส่วนเงินที่เหลือจะทยอยจ่ายเมื่อเข้าไปเก็บเกี่ยวผลผลิตจนหมดสวนแล้ว เกษตรกรที่ขายเหมาในช่วงลำไยติดผล และเริ่มมีการเก็บเกี่ยวเข้าสู่ตลาดแล้ว จะขายได้ในราคาที่ใกล้เคียงกับราคาตลาด ส่วนเกษตรกรที่ขายไปในช่วงที่ลำไยออกดอกหรือติดผลในระยะเริ่มต้นจะขายได้ในราคาที่ต่ำ เพราะในขณะที่ขายนั้นยังไม่ทราบภาวะตลาด และราคาที่แท้จริง

2. เกษตรกรขายเองหรือขายอิสระ เป็นลักษณะที่เกษตรกรอาจจะขายลำไยเองที่สวน หรือมีพ่อค้ามารับซื้อถึงสวนหรือนำไปวางขายที่ตลาด หรือนำไปขายที่จุดรับซื้อของพ่อค้าในระดับต่าง ๆ โดยเกษตรกรอาจจะขายแยกตามเกรด หรือขายคละก็ได้

3. การรวมกลุ่มกันขาย เป็นการขายในลักษณะที่เกษตรกรรวมกลุ่มกันขายลำไยให้กับพ่อค้า เพื่อที่จะได้มีอำนาจต่อรองทางด้านราคากับพ่อค้า แต่วิธีการแบบนี้ยังไม่เป็นที่นิยมมากนัก

ปริศนา หาญวิริยะพันธุ์ และคณะ (2551) ได้กล่าวถึง ระบบตลาดของลำไย เกษตรกรมีทางเลือกการขายผลผลิต คือ ขายลำไยสดเพื่อส่งออก ขายลำไยสดแบบมัดช่อ หรือขายเพื่ออบแห้ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตลาดและราคา วิธีขายมีทั้งเกษตรกรเก็บขายเอง ขายเหมาสวนแต่จุดอ่อนคือเกษตรกรไม่มีอำนาจต่อรองเรื่องราคาโดยเฉพาะการขายลำไยสดเพื่อส่งออก เนื่องจากผู้ประกอบการมีการกำหนดราคาตามคุณภาพของลำไย ซึ่งผู้ประกอบการจะเป็นผู้กำหนดเกณฑ์คุณภาพ

นอกจากนั้นแล้ว กรมวิชาการเกษตร (2551) ยังได้กล่าวถึง ตลาดส่งออกลำไยสด ลำไยอบแห้ง ลำไยแช่แข็งและลำไยกระป๋องของประเทศไทย ไว้ว่า ไทยส่งออกลำไยสดไปยังฮ่องกง

อินโดนีเซีย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ส่งออกลำไยอบแห้ง ไปยังจีน ฮองกง เวียดนาม และสิงคโปร์ นอกจากนี้ยังส่งลำไยแช่แข็งไปยังสหรัฐอเมริกา อีกทั้งส่งลำไยกระป๋องไปยังมาเลเซีย

การบัญชีต้นทุน

ความหมาย และการจำแนกบัญชีต้นทุน

เยวพา ณ นคร (2545) ได้ให้ความหมายของต้นทุนการผลิต ซึ่งหมายถึง ค่าวัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายต่างๆเกี่ยวกับการผลิตที่เกิดขึ้นทั้งหมดในระยะเวลาหนึ่ง หรือหมายถึง ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการผลิตผลิตภัณฑ์ของกิจการอุตสาหกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับโดยตรงและทางอ้อมกับการผลิตนั้น การผลิตอาจจะนำเอาวัตถุดิบมาประกอบหรือแปรสภาพเป็นสินค้าสำเร็จรูปโดยการใช้จ่ายแรงงาน และมีค่าใช้จ่ายการผลิตอื่นๆ เกิดขึ้นด้วย ได้แก่ ค่าวัตถุดิบ ทางอ้อม ค่าแรงทางอ้อม ค่าน้ำค่าไฟ ค่าเสื่อมราคา-เครื่องจักร ค่าเสื่อมราคา-อาคารโรงงาน และค่าวัสดุโรงงาน เป็นต้น

ไพบูลย์ ผจงวงศ์ (2552) ได้ให้ความหมายของการบัญชีต้นทุนว่า เป็นส่วนหนึ่งของระบบบัญชีขององค์กร ที่มีหน้าที่ในการรวบรวมและจัดทำรายงานข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนเพื่อใช้ในการบัญชีการเงิน และการบัญชีบริหารทั้งธุรกิจการผลิตและธุรกิจอื่น ส่วน ลำไย มากเจริญ (2551) ได้ให้ความหมายของต้นทุน (Cost) ว่าหมายถึง มูลค่าของทรัพยากรที่วัดออกมาเป็นหน่วยเงินตราที่ได้สูญเสียไปเพื่อให้ได้สินค้า สินค้า หรือบริการต่าง ๆ ซึ่งต้นทุนที่เกิดขึ้นนั้นอาจให้ประโยชน์ในปัจจุบันหรือในอนาคตก็ได้ ถ้าต้นทุนนั้นยังไม่หมดประโยชน์ (Unexpired cost) ก็จะถือเป็นสินทรัพย์ แต่ถ้าต้นทุนนั้นหมดประโยชน์ (Expired Cost) แล้วก่อให้เกิดผลตอบแทนกลับมาเรียกว่า “ค่าใช้จ่าย” ส่วนต้นทุนที่หมดประโยชน์แล้วไม่ก่อให้เกิดผลตอบแทนกลับมาเรียกว่า “ขาดทุน”

ความหมายของต้นทุนและค่าใช้จ่าย

ไพบูลย์ ผจงวงศ์ (2552) ยังได้จำแนกประเภทต้นทุนต่าง ๆ ไว้ดังนี้ ประกอบด้วย การจำแนกตามลักษณะหน้าที่ การจำแนกตามส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ การจำแนกตามความสัมพันธ์ที่มีต่อกิจกรรม การจำแนกตามการถัวเฉลี่ยต้นทุน การจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการวางแผนและควบคุม การจำแนกประเภทเพื่อใช้ในการตัดสินใจ การจำแนกตามการควบคุมต้นทุน การจำแนกเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์และต้นทุนจวดเวลา และการจำแนกตามลักษณะของต้นทุนการผลิต

1. การจำแนกตามลักษณะหน้าที่ แบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับ การผลิต ดังนี้

1.1 ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการผลิต หมายถึง ต้นทุนที่เกิดจากการแปรสภาพวัตถุดิบไปเป็นผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย วัสดุทางตรง ค่าแรงทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิต

1.2 ต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต หมายถึง ต้นทุนในส่วนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ต้นทุน การผลิตมีดังนี้คือ

1.2.1 ต้นทุนด้านการตลาด หมายถึง ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตั้งแต่นำสินค้าออกสู่ตลาดจนกระทั่งถึงมือลูกค้า เช่น ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการขาย ค่านายหน้า ละค่าใช้จ่ายในการบริการหลังการขาย เป็นต้น

1.2.2 ต้นทุนด้านการดำเนินงาน หมายถึง ต้นทุน หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการบริหารงาน ซึ่งต้นทุนส่วนใหญ่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน เช่น เงินเดือนผู้จัดการใหญ่ เงินเดือนผู้จัดการฝ่ายบัญชี และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในสำนักงาน เป็นต้น

1.2.3 ต้นทุนทางการเงิน หมายถึง ต้นทุนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน เช่น ต้นทุนในการจัดหาเงิน และดอกเบี้ย เป็นต้น

2. การจำแนกตามส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์

ส่วนประกอบของการผลิต ไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์อะไรก็ตาม ก็จะประกอบด้วย วัสดุทางตรง ค่าแรงทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต ดังนี้

2.1 วัสดุทางตรง (Direct Materials) หมายถึง วัสดุที่เป็นส่วนสำคัญโดยตรงในการผลิตสินค้า

2.2 ค่าแรงทางตรง (Direct Labor) หมายถึง ค่าแรงของแรงงานทั้งหมดที่เกิดขึ้นในการผลิตสินค้าโดยตรง

2.3 ค่าใช้จ่ายในการผลิต (Factory Overhead) หมายถึง ค่าใช้จ่ายการผลิตอื่นที่ไม่ใช่ วัสดุทางตรง และค่าแรงทางตรง

3. การจำแนกตามความสัมพันธ์ที่มีต่อกิจกรรม

การจำแนกตามความสัมพันธ์ที่มีต่อกิจกรรมหมายถึง การวิเคราะห์พฤติกรรมต้นทุน (Cost Behavior) และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมประกอบด้วย ต้นทุนดังต่อไปนี้

3.1 ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) หมายถึง ต้นทุนที่มีต้นทุนรวมเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วน โดยตรงกับปริมาณกิจกรรม แต่ต้นทุนต่อหน่วยจะคงที่

3.2 ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) หมายถึง ต้นทุนที่ต้นทุนคงที่รวมไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกิจกรรมในการผลิตหรือขายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่ต้นทุนต่อหน่วยจะเปลี่ยนแปลงตรงกันข้ามกับระดับกิจกรรมในการผลิต กล่าวคือ ต้นทุนคงที่รวมจะไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อระดับกิจกรรมเพิ่มขึ้น

แต่ต้นทุนคงที่ต่อหน่วยจะลดลง และในทางตรงข้ามเมื่อระดับกิจกรรมลดลง ต้นทุนคงที่ต่อหน่วยจะเพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น ค่าเสื่อมราคา ค่าประกันภัย และเงินเดือน เป็นต้น

3.3 ต้นทุนกึ่งผันแปร (Semi-Variable Cost) หมายถึง ต้นทุนที่มีทั้งส่วนที่เป็น ต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรรวมอยู่ด้วยกัน ต้นทุนกึ่งผันแปรรวมจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามระดับกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง แต่จะเพิ่มหรือลดไม่เป็นสัดส่วนเดียวกัน ต้นทุนดังกล่าว เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ และค่าเช่าสินทรัพย์ เป็นต้น การที่ผู้ประกอบการนำต้นทุนเหล่านี้ไปใช้ในการตัดสินใจจะต้องแยกเป็นต้นทุนคงที่และผันแปรก่อน

3.4 ต้นทุนกึ่งคงที่ (Semi-fixed Cost) หมายถึง ต้นทุนที่คงที่ในช่วงระดับกิจกรรมช่วงหนึ่งเมื่อช่วงกิจกรรมเปลี่ยนไป ต้นทุนคงที่ที่จะเปลี่ยนไปด้วย และจะคงที่ในช่วงกิจกรรมใหม่ ต้นทุนชนิดนี้มีลักษณะเหมือนขั้นบันได ตัวอย่างของต้นทุนประเภทนี้ เช่น หัวหน้าคนงาน 1 คน คนงานได้ไม่เกิน 10 คน ถ้าคนงานเกิน 10 คน แต่ไม่ถึง 20 คน ก็ต้องใช้หัวหน้าคนงาน 2 คน

4. การจำแนกตามการถัวเฉลี่ยต้นทุน

การจำแนกต้นทุนตามถัวเฉลี่ยต้นทุน หมายถึง การแบ่งต้นทุนเป็นต้นทุนรวม แต่ต้นทุนต่อหน่วย

4.1 ต้นทุนรวม (Total Cost) หมายถึง ต้นทุนของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นสำหรับการผลิตในงวดนั้น

4.2 ต้นทุนต่อหน่วย (Unit Cost) หมายถึง ต้นทุนที่ถัวเฉลี่ยจากต้นทุนรวม โดยนำต้นทุนรวมมาแบ่งด้วยปริมาณกิจกรรม

5. การจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการวางแผนและควบคุม

การวางแผนและควบคุมเป็นหน้าที่ที่สำคัญของฝ่ายบริหาร การที่ผู้บริหารจะวางแผนและควบคุมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องมีข้อมูลช่วยในการบริหาร เช่น ต้นทุนงบประมาณ และต้นทุนมาตรฐาน เป็นต้น

5.1 ต้นทุนงบประมาณ หมายถึง ต้นทุนที่ประมาณการขึ้นมาล่วงหน้าตามสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

5.2 หมายถึง ต้นทุนที่กำหนดขึ้นมาล่วงหน้าอย่างมีหลักเกณฑ์ภายใต้การทำงานที่มีประสิทธิภาพ

6. การจำแนกประเภทเพื่อใช้ในการตัดสินใจ

การตัดสินใจถึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหาร เพราะไม่ว่าจะเป็น ขั้นตอนใดของการบริหารงานจะต้องมีการตัดสินใจ การตัดสินใจมีทั้งระยะสั้นและระยะยาว ข้อมูลต้นทุนที่ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจ มีดังนี้

6.1 ต้นทุนส่วนแตกต่าง (Differential Cost) หมายถึง ต้นทุนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงจากต้นทุนเดิม เมื่อระดับการผลิตหรือวิธีปฏิบัติเปลี่ยนแปลงไป ผู้ประกอบการจะต้องนำต้นทุนที่แตกต่างมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจเพื่อเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ต้นทุนส่วนแตกต่างอาจเป็นส่วนที่เพิ่มขึ้น หรือลดลงจากเดิมก็ได้ ตัวอย่างเช่น กิจการแห่งหนึ่งจะเปลี่ยนวิธีการผลิตจากการใช้แรงงานไปใช้เครื่องจักร ดังนั้นจึงต้องนำต้นทุนมาเปรียบเทียบกับเพื่อหาส่วนแตกต่าง

6.2 ต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้ (Avoidable Cost) หมายถึง ต้นทุนที่สามารถตัดออกหรือหลีกเลี่ยงได้ ถ้ากิจกรรมหรือแผนกใดแผนกหนึ่งยกเลิกไป ตัวอย่างเช่น กิจกรรมแห่งหนึ่งพิจารณายกเลิกแผนกผลิตไปแผนกหนึ่ง ต้นทุนที่หลีกเลี่ยงได้ก็คือ เงินเดือนและค่าจ้างของพนักงานที่ให้ลาออกไป และค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวกับแผนกนั้น โดยตรง

6.3 ต้นทุนเสียโอกาส (Opportunity Cost) หมายถึง ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในทางเลือกหนึ่ง แต่ไม่ได้รับเนื่องจากปฏิเสธทางเลือกนั้น โดยเลือกทางเลือกอื่นแทน ตัวอย่างเช่น กิจการแห่งหนึ่งนำเงินจำนวน 1 ล้านบาท ไปลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แทนที่จะนำเงินไปฝากธนาคารเพื่อรับดอกเบี้ย ดังนั้นต้นทุนเสียโอกาสเท่ากับดอกเบี้ยที่ควรจะได้รับจากธนาคารนั่นเอง โดยปกติต้นทุนเสียโอกาสเป็นต้นทุนที่ไม่ต้องนำมาบันทึกบัญชี แต่จะต้องนำมาพิจารณาในการตัดสินใจทุกครั้ง

6.4 ต้นทุนจม (Sunk Cost) หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นในอดีต และได้บันทึกบัญชีไว้แล้ว ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ในปัจจุบัน จึงไม่แตกต่างกันในแต่ละทางเลือก และจะไม่นำมาใช้ในการวิเคราะห์สำหรับการตัดสินใจทางเลือกต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ต้นทุนที่ใช้ในการซื้อเครื่องจักรอาคาร และอุปกรณ์ เป็นต้น

7. การจำแนกตามการควบคุมต้นทุน (Controlling Costs)

การจำแนกต้นทุนตามการควบคุมต้นทุนแบ่งได้เป็นต้นทุนทางตรง และต้นทุนทางอ้อม

7.1 ต้นทุนทางตรง (Direct Cost) หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นโดยตรงกับผลิตภัณฑ์ บริการ หรือหน่วยงานนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น วัสดุทางตรง ค่าแรงทางตรง เป็นต้น

7.2 ต้นทุนทางอ้อม (Indirect Cost) หมายถึง ต้นทุนที่ได้รับการจัดสรรจากต้นทุนที่เกิดขึ้นร่วมกันมาเป็นต้นทุนของผลิตภัณฑ์ เช่น เงินเดือนผู้จัดการโรงงาน ค่าเช่าโรงงาน เป็นต้น

8. การจำแนกเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์ (Product Costs) และต้นทุนงวดเวลา (Period Costs)

ตามปกติเมื่อมีการจ่ายเงินหรือสินทรัพย์ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์หรือบริการ ถ้าต้นทุน หรือเงินที่จ่ายออกไปใช้ประโยชน์หมดแล้ว (Expired Cost) ก็จะถือเป็นค่าใช้จ่ายประจำงวด แต่ถ้ายังไม่ใช้ประโยชน์ไม่หมด (Unexpired Cost) จะถือเป็นสินทรัพย์ของกิจการ ซึ่งสามารถแยกเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์ และต้นทุนตามงวดเวลา ดังนี้

8.1 ต้นทุนผลิตภัณฑ์ หมายถึง ต้นทุนผลิตภัณฑ์ ที่เกิดขึ้นในกิจการผลิตประกอบด้วย วัสดุทางตรง ค่าแรงทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิต ถ้าเป็นกิจการที่ขายสินค้า ต้นทุนผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย ค่าซื้อสินค้า และค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้า ต้นทุนผลิตภัณฑ์จะถือเป็นบัญชีประเภทสินทรัพย์ จนกระทั่งผลิตภัณฑ์นั้นขายออกไปจึงจะถือเป็นค่าใช้จ่าย

8.2 ต้นทุนตามงวดเวลา หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นตามงวดเวลา ไม่ใช่ต้นทุนของผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นต้นทุนที่ใช้ประโยชน์หมดแล้ว ถือเป็นค่าใช้จ่ายประจำงวด ตัวอย่างเช่น กิจการผลิตสินค้า เมื่อผลิตเสร็จ ต้นทุนที่เกิดขึ้นในการผลิตสินค้าถือเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์ และสินค้าที่ผลิตได้ก็จะเป็นสินทรัพย์ แต่ถ้าสินค้าถูกขายออกไป ก็จะกลายเป็นค่าใช้จ่าย คือต้นทุนสินค้าขายซึ่งถือเป็นต้นทุนตามงวดเวลา และต้นทุนตามงวดเวลายังหมายถึงค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร

9. การจำแนกตามลักษณะของต้นทุนการผลิต แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือต้นทุนขั้นต้น และต้นทุนแปรสภาพ

9.1 ต้นทุนขั้นต้น (Prime Cost) หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้น โดยตรงกับผลิตภัณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย วัสดุทางตรง และค่าแรงทางตรง

9.2 ต้นทุนแปรสภาพ (Conversion Cost) หมายถึง ต้นทุนที่ใช้ในการแปรสภาพวัสดุทางตรงไปเป็นสินค้าสำเร็จรูป ซึ่งประกอบด้วย ค่าแรงทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิต

และนอกจากนั้น ถ้าไทย มากเจริญ (2551) ยังได้จำแนกต้นทุนตามวัตถุประสงค์การใช้ ต้นทุน โดยสามารถแบ่งได้เป็น 8 ประเภท คือ การจำแนกต้นทุนตามส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์, การจำแนกต้นทุนตามปริมาณกิจกรรม, การจำแนกต้นทุนตามระยะเวลา, การจำแนกต้นทุนตามลักษณะการดำเนินงาน, การจำแนกต้นทุนตามความสัมพันธ์กับหน่วยต้นทุน, การจำแนกต้นทุนเพื่อการควบคุมและวัดผลการปฏิบัติงาน, การจำแนกต้นทุนโดยพิจารณาจากช่วงเวลาในการคำนวณกำไร และการจำแนกต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ

วัตถุประสงค์ของการทำบัญชีต้นทุน

ไพบูลย์ ผงวงษ์ (2552) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการบัญชีต้นทุน โดยมีวัตถุประสงค์ 5 ประการ ดังนี้

1. เพื่อใช้ในการคำนวณต้นทุนสินค้าขาย
2. เพื่อใช้ในการคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือ
3. เพื่อใช้ในการวางแผนและควบคุม
4. เพื่อใช้ในการตัดสินใจ
5. เพื่อให้ได้ข้อมูลในการลดต้นทุน

ส่วน ดวงฉวี โกมารทัต (2549) ได้กล่าวว่าการบัญชีต้นทุนเกิดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ 6 ประการดังต่อไปนี้

1. ใช้ในการคำนวณต้นทุนในการผลิตสินค้าหรือบริการ (Product or Service Costing) ในกรณีที่เป็นการผลิตสินค้าก็จะนำต้นทุนที่คำนวณได้ไปตราค่าต้นทุนของคงเหลือ (Inventory Valuation) อันได้แก่งานระหว่างทำและสินค้าคงเหลือเพื่อแสดงไว้ในงบดุล ณ วันสิ้นงวดบัญชี
2. ใช้ในการวัดผลกำไรขาดทุนประจำงวด (Income Determination) การวัดผลกำไรจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทราบต้นทุนสินค้าขาย หรือต้นทุนขาย (Cost of Goods Sold) และต้นทุนขายจะเป็นเท่าใดก็จะขึ้นกับต้นทุนการผลิตที่คำนวณได้ตามข้อ (1.) ทั้งรายการต้นทุนสินค้าขายและผลกำไรขาดทุนจะแสดงในงบกำไรขาดทุนประจำงวดของกิจการ
3. ใช้ในการวางแผนและควบคุม (Planning and Control) การดำเนินงานของกิจการฝ่ายบริหารอาจวางแผนงานล่วงหน้าโดยการจัดทำงบประมาณทั้งกิจการหรือแผนกใดแผนกหนึ่ง ครั้นถึงสิ้นงวดก็จะเก็บข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงมาเปรียบเทียบกับงบประมาณที่กำหนดไว้ หากมีผลแตกต่างที่ไม่น่าพึงใจ (Unfavorable Variance) หรือพบว่ามิชอบพร้อมในการดำเนินงาน ฝ่ายบริหารจะได้แก้ไขโดยทันที
4. ใช้ในการกำหนดราคาขายของสินค้าหรือบริการ ธุรกิจบางประเภท เช่นธุรกิจก่อสร้าง อยู่ซ่อมรถยนต์ ฯลฯ จำเป็นต้องประมาณต้นทุนของสินค้าหรือบริการขึ้นมาก่อนการผลิตจริงทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นฐานในการกำหนดราคาขายเสนอต่อลูกค้า หรือใช้ในการประมูลงานต่าง ๆ ปกติผู้ที่ประมูลงานได้มักเป็นผู้ที่เสนอราคาต่ำสุด ในกรณีที่กิจการไม่ทราบต้นทุนการผลิต ก็อาจประมูลงานนั้นไม่ได้เพราะเสนอราคาขายสูงเกินไป หรือถ้าประมูลได้ก็ประสบการขาดทุนในเวลาต่อมา เนื่องจากเสนอราคาขายต่ำกว่าต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง
5. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ (Decision-Making Tools) ทั้งในปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำหรือปัญหาเฉพาะหน้า ตัวอย่างเช่น การกำหนดจำนวนวัตถุดิบที่จะสั่งซื้อ การลดหรือเพิ่มสายผลิตภัณฑ์ (Product Lines) การตัดสินใจขยายหรือลดกำลังผลิตของโรงงาน เป็นต้น
6. ใช้ในการประเมินประสิทธิผลการดำเนินงานของทรัพยากรต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานทั้งนี้เพื่อพิจารณาประสิทธิผล (Effective) และประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการการปฏิบัติงานของทรัพยากรเหล่านั้น ปกติจะเสนอรายละเอียดดังกล่าวไว้ในรายงานผลแตกต่าง (Variance Reports) ประจำงวด ซึ่งอาจจะแสดงเป็นรายวัน รายสัปดาห์หรือรายเดือนแล้วแต่กรณี ซึ่งมีความสอดคล้องกับส่วนของ สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2551) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ที่สำคัญของข้อมูลทางบัญชีต้นทุน โดยพื้นฐานพอจะสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อให้ทราบถึงต้นทุนการผลิต ตลอดจนถึงต้นทุนขาย (Cost of Goods Sold) ประจำงวด ซึ่งจะนำไปหักออกจากรายได้ในงบกำไรขาดทุน และจะช่วยให้ผู้บริหารได้ทราบผลการดำเนินงานของกิจการว่ามีผลกำไรหรือขาดทุนอย่างไรในงวดหนึ่ง ๆ โดยที่การคำนวณต้นทุนการผลิตก็จะมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไป ตามรูปแบบของกระบวนการผลิต และชนิดของสินค้า

2. เพื่อใช้ในการตีราคาสินค้าคงเหลือ (Inventory Evaluation) ในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิต สินค้าคงเหลือที่จะปรากฏในงบดุลจะประกอบด้วย วัตถุดิบ งานระหว่างผลิต และสินค้าสำเร็จรูป ซึ่งการแสดงผลค่าของสินค้าคงเหลือเหล่านี้ได้อย่างถูกต้องหรือใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุดจำเป็นต้องอาศัยวิธีการทางบัญชีต้นทุนที่มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนและควบคุม (Planning and Control) ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถดำเนินธุรกิจไปอย่างมีทิศทางและบรรลุเป้าหมายตามความต้องการของธุรกิจมากที่สุด นอกจากนี้ ข้อมูลทางบัญชีต้นทุนยังจะช่วยให้ผู้บริหารได้ทราบถึงความผิดพลาดหรือจุดบกพร่องในการดำเนินธุรกิจ และสามารถหาทางกำหนดวิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ไขเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ได้อย่างทันที่

4. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อการตัดสินใจ (Decision Making) ทั้งนี้ในการดำเนินธุรกิจ ผู้บริหารมักจะประสบกับปัญหาที่จะต้องทำการแก้ไขอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในระยะสั้น หรือปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อในระยะยาวก็ตาม เช่น การตัดสินใจเกี่ยวกับการรับใจสั่งซื้อพิเศษ การปิดโรงงานชั่วคราว การเพิ่ม-ลดรายการผลิต การตั้งราคาสินค้า การวิเคราะห์กำไร การกำหนดกลยุทธ์ในการประมูลงาน เป็นต้น การมีระบบบัญชีต้นทุนที่มีประสิทธิภาพก็จะส่งผลต่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน

องค์ประกอบของต้นทุนการผลิต

ไพบูลย์ พงษ์วงศ์ (2549) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของต้นทุนการผลิตประกอบด้วย วัตถุดิบทางตรง (Direct Materials) ค่าแรงงานทางตรง (Direct Labor) และค่าใช้จ่ายในการผลิต (Factory Overhead)

1. วัตถุดิบทางตรง (Direct Materials) หมายถึง วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้น โดยตรง และสามารถระบุ ชัดเจนว่าเป็นส่วนสำคัญของการผลิตสินค้านั้น ถือเป็นส่วนสำคัญของสินค้าที่ผลิต เช่น ผ้าที่ใช้ในการผลิตเครื่องนุ่งห่ม ไม้ที่ใช้ในการผลิตเฟอร์นิเจอร์ เหล็กที่ใช้ในการผลิตเครื่องจักร และหนังสือพิมพ์ที่ใช้ในการผลิตโรงพิมพ์ เป็นต้น วัตถุดิบทางตรงจะรวมถึงชิ้นส่วนประกอบ ซึ่งจะถูกรวมเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น แผงวงจรและฝาเครื่องของคอมพิวเตอร์ จะถูกใช้ในการผลิตเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยวัตถุดิบทั้งหมดที่ใช้ในกระบวนการผลิตมาจำเป็นต้องเป็นวัตถุดิบทางตรงทั้งหมด มีวัตถุดิบและวัสดุหลายชนิดที่มีต้นทุนเพียงเล็กน้อย และไม่สามารถระบุเจาะจงลงไปได้ว่าเป็นส่วน

สำคัญของสินค้า เช่น วัตถุประสงค์น้ำมันหล่อลื่นที่ใช้เกี่ยวกับเครื่องจักร เศษผ้าที่ใช้ทำความสะอาด กาว เส้นใย ตะปู เป็นต้น ซึ่งวัตถุประสงค์เหล่านี้ถูกจัดเป็นวัตถุประสงค์ทางอ้อมและจะถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายในการผลิต

2. ค่าแรงงานทางตรง (Direct Labor) หมายถึง ค่าแรงของพนักงานทั้งหมดที่ทำงานในการผลิตสินค้าโดยตรง ตัวอย่างเช่น ค่าจ้างของพนักงานควบคุมเครื่องจักรในโรงงานผลิตเสื้อผ้าจะถือเป็นค่าแรงงานทางตรง ตัวอย่างอื่นของค่าแรงงานทางตรง ได้แก่ ค่าแรงของช่างเชื่อม ผู้ควบคุมเครื่องจักร และพนักงานประกอบ เป็นต้น ในส่วนของค่าแรงงานในโรงงานทั้งหมดก็ไม่ถือเป็นค่าแรงงานทางตรง ค่าจ้างของพนักงานซึ่งทำงานในกระบวนการผลิตแต่ไม่ได้ทำการผลิตสินค้าโดยตรง จึงถูกจัดประเภทเป็นค่าแรงทางอ้อม (Indirect Labor) และรวมเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิต ตัวอย่างของค่าแรงทางอ้อม ได้แก่ ค่าจ้างที่จ่ายให้แก่ผู้ดูแลอาคาร โรงงาน พนักงานฝ่ายซ่อมบำรุง ค่ารักษาพยาบาล ค่าประกันภัยเงินชดเชยโครงการปลดเกษียณ และผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ ซึ่งเหล่านี้จะรวมเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิต

3. ค่าใช้จ่ายในการผลิต (Factory Overhead) หมายถึงต้นทุนในการผลิตทั้งหมดที่ไม่ถูกจัดเป็นประเภทวัตถุประสงค์ทางตรงหรือค่าแรงทางตรง โดยทั่วไปค่าใช้จ่ายในการผลิตรวมถึง วัตถุประสงค์ทางอ้อม ค่าแรงทางอ้อม ค่าสาธารณูปโภค ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาอุปกรณ์ภายในโรงงาน ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร อาคาร และอุปกรณ์ของโรงงาน ค่าภาษีโรงเรือนอาคาร โรงงาน ค่าประกันภัยเครื่องจักร อุปกรณ์ และอาคาร โรงงาน ค่าเช่าอาคาร โรงงานหรือเครื่องจักร เป็นต้น

ค่าเสื่อมราคา

กอบแก้ว รัตนอุบล (2548) ได้จำแนกปัจจัยในการคำนวณค่าเสื่อมราคาในแต่ละปีไว้อยู่ 4 ปัจจัย คือ ราคาทุนของสินทรัพย์ อายุการใช้งานของสินทรัพย์ ราคาซากของสินทรัพย์ และวิธีการคิดค่าเสื่อมราคา

โดยสอดคล้องกับ สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2541) ได้กล่าวถึงในการดำเนินธุรกิจของกิจการทั่วไป มักจะมีความจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินสินทรัพย์ถาวรหรือสินทรัพย์ประจำไว้สำหรับใช้งานในกิจการ สินทรัพย์เหล่านี้ได้แก่ ที่ดิน อาคาร เครื่องใช้สำนักงาน เครื่องตกแต่ง รถยนต์ เครื่องจักร เป็นต้น ซึ่งสินทรัพย์เหล่านี้เมื่อการใช้งาน นับวันก็จะมีสภาพและทรุดโทรมลงยกเว้นที่ดิน ดังนั้น กิจการจึงต้องมีการคิดค่าเสื่อมสภาพหรือการทรุดโทรมจากการใช้งานของสินทรัพย์เหล่านั้นในแต่ละปีโดยจะทำการคิดและบันทึกบัญชีในวันสิ้นงวด ซึ่งจะคิดค่าเสื่อมสภาพนั้นออกมาในรูปแบบของ “ค่าเสื่อมราคา” และถือเป็นค่าใช้จ่ายอย่างหนึ่งของกิจการ และตามปกติแล้วสินทรัพย์ถาวรหรือสินทรัพย์ประจำทุกชนิดก็จะต้องมีการคิดค่าเสื่อมราคาเสมอ ยกเว้นที่ดินจะไม่มีมีการคิดค่าเสื่อม

ราคา ทั้งนี้เพราะที่ดินเป็นสินทรัพย์ที่ไม่สามารถประเมินการเสื่อมสภาพหรือการทรุดโทรมได้อย่างชัดเจน นั่นคือ ในการคิดคำนวณค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์แต่ละชนิดจะต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับ

1. ราคาทุนของสินทรัพย์ถาวร (Cost of Assets) หมายถึง ต้นทุนของสินทรัพย์ถาวร ซึ่งหมายความรวมถึง ราคาซื้อสินทรัพย์และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ทำให้ได้สินทรัพย์ถาวรนั้นมาเพื่อพร้อมจะใช้งาน เช่น ค่าขนส่ง ค่าติดตั้ง ค่าทดลองเดินเครื่องจักร ค่าภาษีอากร เป็นต้น
2. อายุการใช้งานโดยประมาณ (Estimated Life) หมายถึง ระยะเวลาที่กิจการคาดว่าจะได้ใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์นั้น ๆ
3. มูลค่าซาก (Scrap Value) หมายถึง จำนวนเงินที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์นั้น หลังจากที่ได้ใช้สินทรัพย์นั้นจนครบอายุการใช้งานตามที่ประมาณไว้ หรือบางครั้งก็เรียกว่า “มูลค่าที่เหลือ” (Residual Value)

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2541) กล่าวถึงวิธีการคิดค่าเสื่อมราคา ประกอบด้วย วิธีคิดยอดลดลง (Declining Balance Method) วิธีเส้นตรง (Straight Line Method) วิธีผลรวมจำนวนปี (Sum-of-the-years Digits Method) วิธีคิดตามผลผลิต (Unit Production Method) เป็นต้น โดยวิธีที่นิยมคือ วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาแบบเส้นตรงหรือแบบคงที่ (Straight Line Method) คือการคิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่จะมีจำนวนเท่ากันทุก ๆ ปี ซึ่งสามารถคำนวณได้จากสูตรดังนี้

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = \frac{\text{ราคาทุน} - \text{ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งาน}}$$

หรือ

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อปี} = (\text{ราคาทุน} - \text{ราคาซาก}) \times \text{อัตราค่าเสื่อมราคา}$$

ซึ่งสอดคล้องกับ เซาวลีย์ พงศ์ผาติโรจน์ (2537) ได้กล่าวถึงวิธีการคำนวณค่าเสื่อมราคา ประกอบด้วย วิธีคิดแบบเส้นตรง (Straight-Line Depreciation) วิธีคิดตามหน่วยที่ทำการผลิต (Units of Output Depreciation) วิธีการคิดเสื่อมราคาในอัตราลดลง (Decreasing Charge Method) วิธีคิดอัตราสองเท่าของเส้นตรงแต่คิดจากยอดที่ลดลง (Double Declining Balance Depreciation) วิธีผลบวกของลำดับปีที่ใช้งาน (Sum of the years digits method) และวิธีสำรวจสินทรัพย์คงเหลือ (Inventory Method)

โดย กอบแก้ว รัตนอุบล (2548) กล่าวถึงการเลือกใช้วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาว่าเป็นวิธีที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป โดยสามารถเลือกใช้วิธีใดก็ได้ในการคำนวณค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ และสินทรัพย์ต่างประเภทกันก็สามารถใช้วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาที่แตกต่างกันได้

ถึงแม้ว่าวิธีการคิดค่าเสื่อมราคาทุกวิธีจะทำให้เกิดยอดค่าเสื่อมราคาโดยรวมเท่ากัน คือ เท่ากับมูลค่าเสื่อมสภาพของสินทรัพย์ และทำให้ราคาตามบัญชีเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งานของสินทรัพย์เท่ากับราคาซาก แต่วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาแต่ละวิธีจะให้ยอดค่าเสื่อมราคา และราคาตามบัญชี ณ สิ้นปีของสินทรัพย์แต่ละตัวไม่เท่ากัน โดยกิจการควรเลือกใช้วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาที่ทำให้เกิดการจัดคู่รายได้กับค่าใช้จ่ายจะดีที่สุด

แนวคิดทฤษฎีความพึงพอใจ

Maynard (1975) อ้างใน สายพิน เจริญสุขพัฒนา (2546) ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกของมนุษย์ คือ ความคาดหวังของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เมื่อได้รับการสนองตอบทั้งทางวัตถุและทางด้านจิตใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในสิ่งที่ตั้งไว้จะเป็นความพึงพอใจ และหากไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังจะเป็นความไม่พึงพอใจ ความพึงพอใจนี้เป็นความรู้สึกทางบวกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางด้านอื่น ๆ เป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อน ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางด้านอื่น ความพึงพอใจของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมทางกายภาพและลักษณะส่วนบุคคล

ซึ่งสอดคล้องกับ อุดมศักดิ์ แนวจิตร (2544) ความพึงพอใจ เป็นทัศนคติอย่างหนึ่งที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าบุคคลใดมีความพึงพอใจหรือไม่สามารถสังเกตได้จากการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจโดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อม โดยการวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง จึงจะสามารถวัดความพึงพอใจนั้นได้

Vroom (1964) อ้างใน สมยศ นาวิกาน (2533) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่าเป็นผลจากบุคคลนั้น ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือเข้าไปรับรู้แล้วเห็นพอใจ โดยความหมายของความพอใจ สามารถทดแทนความหมายของทัศนคติได้ ซึ่งบางทีเรียกว่า ทฤษฎี V.I.E. เนื่องจากองค์ประกอบทฤษฎีที่สำคัญคือ

1. V มาจากคำว่า Valence หมายถึง ความพอใจ
2. I มาจากคำว่า Instrumentality หมายถึง สื่อ เครื่องมือ วิธีทางที่นำไปสู่ความพึงพอใจ
3. E มาจากคำว่า Expectancy หมายถึง ความคาดหวังภายในของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งบุคคลมีความต้องการและมีความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่าง ดังนั้นจึงต้องการกระทำด้วยวิธีหนึ่งเพื่อ

ตอบสนองความต้องการหรือสิ่งที่คาดหวังเอาไว้ และเมื่อได้รับการตอบสนองตามความคาดหวังไว้แล้ว บุคคลนั้นก็จะได้รับความพอใจและใจขณะเดียวกันก็จะคาดหวังในสิ่งที่สูงไปเรื่อย ๆ ซึ่งสามารถแสดงในรูปของสมการได้ดังนี้

แรงจูงใจ = ผลของความพึงพอใจ + ความคาดหวัง

นั่นหมายถึง แรงจูงใจของบุคคลหนึ่งต่อการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ต่อการประเมินผลงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของตน หรือแรงจูงใจที่บุคคลจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรใด จะเป็นผลที่เกิดจากทัศนคติองค์กร หรือการทำงานขององค์กรนั้นรวมกับความคาดหวังที่เขาคาดหมายไว้ ถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร ต่อผลงานขององค์กรและได้รับการตอบสนองทั้งรูปธรรมและนามธรรมเป็นไปตามที่คาดไว้ แรงจูงใจที่จะมีความรู้สึกพึงพอใจก็จะสูง แต่ในทางกลับกัน ถ้ามีทัศนคติในเชิงลบต่องานและการตอบสนองไม่เป็นไปตามที่ความหมาย แรงจูงใจที่จะมีความรู้สึกพึงพอใจก็จะต่ำไปด้วย

สภาพพื้นที่วิจัย

เทศบาลตำบลม่วงน้อย (2556) ประวัติและความเป็นมาของเทศบาลตำบลม่วงน้อย ความเป็นมาของชุมชนบริเวณที่เป็นที่ตั้งชุมชนเทศบาลตำบลม่วงน้อย เป็นพื้นที่ที่มี การตั้งถิ่นฐานมานานแล้ว โดยปรากฏหลักฐานว่าก่อนปี พ.ศ.2318 ได้มีชุมชนเล็ก ๆ ตั้งกระจายอยู่ใน บริเวณนี้ เพื่อต่อสู้กับพม่า เช่น บ้านหนองล่อง บ้านถ่อง ความสำคัญของชุมชนม่วงน้อยในประวัติศาสตร์ล้านนา เริ่มเมื่อพระยาภาวดีละย้ายที่ตั้งจากเมืองลำปางมาตั้งมั่นอยู่ในพื้นที่นี้ เพื่อรวบรวมผู้คนขับไล่พม่าออกจากดินแดนล้านนา และทำการฟื้นฟูเมืองเชียงใหม่ ในช่วง พ.ศ. 2318-2339 ชุมชนเทศบาลตำบลม่วงน้อยปัจจุบันเป็นพื้นที่ที่มีการตั้งถิ่นฐานของชาวองหนานแน่นที่สุด เนื่องจากมีการอพยพของชาวองเข้ามามีในพื้นที่นี้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2329 เจ้าเมืององ ได้ยอมเข้ากับ พระยาภาวดีและพาไพร่พลอพยพเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณลุ่มน้ำแม่ทา แม่กวงและแม่บึง การอพยพชาวองครั้งใหญ่ที่สุด คือปี พ.ศ. 2348 เมื่อพระยาภาวดีได้ต่อสู้ขับไล่พม่า ออกไปจนพ้นเขตเมืองเชียงแสนซึ่งเป็นที่มั่นสำคัญที่สุดของพม่า ในดินแดนล้านนาและพระยาภาวดีได้เลยเข้าไปตีเมืององ และหัวเมืองใกล้เคียง เช่น เมืองยู้ เมืองหลวย ในเขตแดนพม่า พร้อมทั้งได้กวาดต้อนผู้คนมาแบบ “เทครัว” ผู้คนที่ถูกกวาดต้อนมานี้มีทั้งชาวอง ลื้อ จีน และมอญ ซึ่งพระยาภาวดีได้แบ่งผู้คนบางส่วนให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เมืองเชียงใหม่ ชาวองส่วนใหญ่และชาวลื้อ มอญ จีนบางส่วนได้ให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เมืองลำพูน แถบบ้านเวียงยอง บ้านยู้ บ้านหลวย และที่บริเวณริมฝั่งแม่ทา แถบบ้านป่าซาง บ้านนางข้าวน้อย บ้านแสม บ้านสะปึ่ง บ้านป่าตาล บ้านหวาย บ้านคอน ฯลฯ

เทศบาลตำบลม่วงน้อยได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล เนื่องจากมีกฎหมายบังคับให้สุขาภิบาลเปลี่ยนแปลงเป็นฐานะเทศบาลพร้อมกันทั่วประเทศ ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา

อุบะกขาล่ม 116 ตอน 9 ก. เมื่อวันที่ 24 ก.พ. 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 พ.ค. 2542 เทศบาลตำบลม่วงน้อย มีประชากร 4,573 คน 1,709 หลังคาเรือน มีหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบ 8 หมู่บ้านคือ หมู่ 1 บ้านไร่, หมู่ 2 บ้านแถม, หมู่ 3 บ้านสะปึงน้อย, หมู่ 4 บ้านม่วงน้อย, หมู่ 5 บ้านป่าตาล, หมู่ 6 บ้านท่ากอม่วง, หมู่ 7 บ้านไร่น้อย, หมู่ 8 บ้านสะปึงหลวง

ที่ตั้ง เทศบาลตำบลม่วงน้อย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของภาคเหนือ และอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดลำพูน และอยู่ทางทิศใต้ของที่ว่าการอำเภอป่าซาง บริเวณพิกัด x 495100, y 2042540 ตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 116 ถนนสายเลี่ยงเมืองลำพูน-ป่าซาง ระยะทางห่างจากกรุงเทพ ประมาณ 695 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดลำพูน ประมาณ 17 กิโลเมตร และห่างจากที่ว่าการอำเภอป่าซางประมาณ 6 กิโลเมตร ลักษณะสภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลม่วงน้อย พื้นที่เป็นที่ราบ มีแม่น้ำทาไหลผ่าน แบ่งเขตระหว่าง เทศบาลตำบลเหมืองจี้ กับ เทศบาลตำบลม่วงน้อย เป็นที่ราบเหมาะแก่การเพาะปลูก เทศบาลตำบลม่วงน้อยเป็นเทศบาลขนาดเล็ก มีพื้นที่ประมาณ 9.40 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 5,875 ไร่ ความสูงตามระดับน้ำทะเลโดยประมาณ 320 เมตร สภาพทางธรณีศึกษา จากการสำรวจและศึกษาพบว่า บริเวณพื้นที่ตำบลม่วงน้อยนั้นจะพบลักษณะทางธรณีศึกษาเป็นบริเวณที่ราบตะกอนทับถมค่อนข้างใหม่ ดินจะมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง เนื้อดิน จะมีการระบายน้ำค่อนข้างดี เหมาะแก่การปลูกพืชไร่และไม้ผล ตลอดจนตั้งถิ่นฐาน ส่วนที่อยู่ห่างออกไปจากแม่น้ำทาเนื้อดินละเอียดการระบายน้ำและเหมาะแก่การทำนา ลักษณะภูมิอากาศ ปริมาณน้ำฝน เทศบาลตำบลม่วงน้อยมีลักษณะอากาศทั่วไป 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูหนาว และฤดูฝน ฤดูร้อนจะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยประมาณ 39.5 องศาเซลเซียส ฤดูหนาว จะมีอากาศค่อนข้างหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยประมาณ 14.63 องศาเซลเซียส ส่วนฤดูฝนจะเริ่มประมาณปลายเดือนพฤษภาคม

ข้อมูลชุมชนเทศบาลตำบลม่วงน้อย ในส่วนที่บ้านม่วงน้อย หมู่ 4 นับว่าเป็นหมู่บ้านเก่าแก่หมู่บ้านหนึ่งในตำบลม่วงน้อย ตั้งเป็นหมู่บ้านมานาน ตลอดจนไม่มีข้อมูลว่าตั้งหมู่บ้านมาเมื่อ พ.ศ. ไດ เป็นหมู่บ้านที่มีกำนันคนแรกของตำบล ตั้งแต่เริ่มเปลี่ยนแปลงการปกครอง ผู้ใหญ่บ้านและกำนันคนแรก คือ นายเป็ง คำหมื่น คนที่ 2 คือ นายคำ ก้อนศิลป์ คนที่ 3 คือ นายแสงเมือง แสงหงษ์ คนที่ 4 นายบุญไทย ยศชัย คนที่ 5 นายเต้ ไชยวงษา คนที่ 6 นายพรหมมา นามดี คนที่ 7 นายสว่าง ไชยวงษา คนที่ 8 นายเซน ปัญญาแก้ว และคนที่ 9 คนปัจจุบัน นายสิทธิพร สิทธิพันธ์ สภาพภูมิอากาศตั้งแต่แนวลำน้ำแม่ทา ความกว้าง พื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร ทำสวน ทำนา นับถือศาสนาพุทธ มีวัดหนึ่งแห่ง สร้างเมื่อ พ.ศ.2522 มีโรงเรียนประชาบาลหนึ่งแห่ง แต่ถูกยุบไปแล้ว การปกครองท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 2 องค์กร คือ ตามแนวเขตสุขาภิบาลเดิมหมู่บ้านม่วงน้อยส่วนใหญ่อยู่ในเขตสภาตำบล และอีกส่วนหนึ่ง จำนวน

17 หลังคา อยู่ในเขตเทศบาลตำบลม่วงน้อย และ ณ ปัจจุบัน ตามคำสั่งของกระทรวงมหาดไทยสภาตำบลทุกแห่งให้ยุบรวมกับเทศบาล โดยบ้านม่วงน้อยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลม่วงน้อยตามจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด 117 หลังคา ประชากร 381 คน ประธานชุมชน นายสิทธิพร สิทธิพันธ์ ผู้ใหญ่บ้าน ม่วงน้อย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุพรรณิ ต้อนรับ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) 2) ทักษะของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน 3) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 63.40 ไม่มีประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือนมาก่อน ทุกรายได้รับการสนับสนุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในการทำบัญชีครัวเรือน ทุกรายได้รับแจกสมุดบัญชีครัวเรือน ทุกรายได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน และได้รับการสอนทำบัญชีครัวเรือนจากพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เกษตรกรร้อยละ 57.30 ใช้ช่วงเวลาดกลางคืนในการทำบัญชีครัวเรือน ทุกรายใช้บ้านเป็นสถานที่ในการทำบัญชีครัวเรือน เกษตรกรร้อยละ 32.80 ทำบัญชีครัวเรือน 3 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 63.40 เข้าใจหลักการทำบัญชีจากการเข้าอบรมแต่ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ การศึกษาที่ทัศนคติของเกษตรกรต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า เกษตรกรมีทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.59 ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ปัญหาที่สำคัญคือ เกษตรกรขาดความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือน และขาดการช่วยเหลือ แนะนำ จากเจ้าหน้าที่เมื่อมีปัญหาในการทำบัญชีครัวเรือน ข้อเสนอแนะของเกษตรกร คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรให้ความรู้คำแนะนำ จัดฝึกอบรม และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง

กองติดตามและประเมินผล ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2548) อ้างใน สุพรรณิ ต้อนรับ (2551) ได้ทำการศึกษาและประเมินผลโครงการครอบครัวเกษตรกรไทยร่วมใจทำบัญชีครัวเรือน จากเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. พบว่า ปัจจุบันเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. มีการจดบันทึกรายรับ – รายจ่ายภายในครัวเรือนลงในสมุดบัญชีครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.40 อันเป็นผลมาจากการได้รับการอบรมหรือคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. จนสามารถจดบันทึกรายรับ – รายจ่ายลงในสมุดบัญชีครัวเรือนได้อยู่ในระดับถูกต้องมาก ในอัตราร้อยละ 41.40 กลุ่มตัวอย่างส่วน

ใหญ่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายในครัวเรือน อาทิเช่น มีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน และหารายได้เพิ่ม ร้อยละ 70.00 มีการจำแนกรายจ่ายที่จำเป็น รายจ่ายที่ไม่ค่อยจำเป็นและรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย ร้อยละ 70.90 มีความคิดที่จะลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง ร้อยละ 36.40 ซึ่งรายจ่ายที่ไม่จำเป็นได้แก่

ลดค่าเช่า นูหรี ค่าเครื่องแต่งกาย ส่วนการวางแผนนำเงินที่เหลือไปใช้จ่าย กรณีมีรายรับมากกว่ารายจ่าย ส่วนใหญ่จะเก็บไว้ใช้ในครัวเรือน และฝากธนาคาร ร้อยละ 32.40 และ 30.30 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าการจذبนักท่องเที่ยวที่มีประโยชน์ ทำให้มีเงินออมเพิ่มขึ้นร้อยละ 68.10 และคิดว่าจะจذبนักท่องเที่ยวรับ – รายจ่าย ลงในสมุดบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 89.80 ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการจذبนักท่องเที่ยวครัวเรือนนั้น ส่วนใหญ่อ้างว่าไม่ค่อยมีเวลา ต้องทำงานเช้าถึงเย็น ธนาคารจึงควรกระตุ้นเกษตรกรให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการจذبนักท่องเที่ยวในประเด็นที่ทำให้ทราบรายรับ – รายจ่าย และตัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป เพื่อออมเงินไว้ใช้ในยามจำเป็น

จากการทบทวน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาบัญชีต้นทุนการทำสวนลำไย ของเกษตรกรอาชีพทำสวนลำไยใน ตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ทราบถึงขั้นตอนการดูแลลำไยเพื่อให้ผลผลิตในรอบปี ในเรื่องการสร้างทรงต้นและการตัดแต่งกิ่ง การควบคุมการออกดอก การให้น้ำให้ปุ๋ย โรคและแมลงศัตรูต่างๆที่อาจส่งผลให้กระบวนการผลิตลำไยประสบปัญหาได้ อีกทั้งยังได้ทราบถึงการปฏิบัติการดูแลรักษาลำไยในรอบปีและการตลาดลำไยที่จะนำไปสู่การทราบที่มาของรายรับ – รายจ่าย ต่างๆ ของเกษตรกร ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่นำไปประกอบการออกแบบบัญชีต้นทุนการทำสวนลำไย ในส่วนของการบัญชีต้นทุน ผู้วิจัยได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการทำบัญชีต้นทุน ส่งผลให้สามารถเข้าใจในประโยชน์ของการทำบัญชี ซึ่งสามารถนำไปเป็นข้อมูลที่ไปประกอบการถ่ายทอดการทดลองใช้บัญชี ให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการใช้บัญชีต้นทุนการทำสวนลำไยดังกล่าวได้ ส่วนความหมาย และการจำแนกบัญชีต้นทุน ความหมายของต้นทุน ค่าใช้จ่าย และขาดทุน การจำแนกต้นทุนและองค์ประกอบของต้นทุนการผลิต และค่าเสื่อมราคา เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบบัญชีต้นทุนการทำสวนลำไยได้ และสำหรับในเรื่องของความพึงพอใจ ผู้วิจัยได้ทราบถึงแนวคิดและความหมายของความพึงพอใจ รวมถึงการวัดความพึงพอใจ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบและจัดทำกรประเมินผลความพึงพอใจในการใช้บัญชีต้นทุนการทำสวนลำไยของเกษตรกรอาชีพทำสวนลำไย ในส่วนของสภาพพื้นที่วิจัย เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาถึงสภาพพื้นที่ของประชากรในการวิจัย นั่นคือพื้นที่ ตำบลม่วงน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน